

ВЪЗРОЖДЕНИЕ И ВОСТАНАК

ИЗДАНЗА ОТ 1900 ГОДИНА

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА XXVII, БРОЙ 36

СОФИЯ, 2 – 8 СЕПТЕМВРИ 1996 г.

ЦЕНА 10,00 лв.

НАЧАЛОТО НА НАШЕТО СПАСЕНИЕ

Голъма радост е за всяко семейство да има деца. След като двамата влюбени се съберат в брак, те очакват плодето на своята любов. Особено голъмо е това щастие за жената, която е признана от Бога да бъде майка. Нима по-голяма земна любов е обичта на майката към нейното дете. Св. апостол Павел пише, че жената се спасява с раждане на деца. Дори двамата съпрузи да нямат деца, те търпеливо се надяват да се сподобят с рожба. Така е от древни времена до днес. В религиозните семейства децата се измолват от Бога с молитви. Тази, която е родила Господ Исус, е била плод на молитвите на двамата свети съпрузи – Йоаким и Анна. Раждането на тхната рожба е разказано от Църквата още от древни времена. Историческият разказ за това събитие не се съдържва в Св. Писание. За него ни разказва Св. Предание. Нека си припомним следната, дадена ни в житието за рождението на Дява Мария.

Родителите на св. Богородица живеели в град Назарет. Живели благочестиво и праведно пред Господа. Следвали приципите си живот Неговите повеления и наредби, отразени в Моисееви закон. Скъп обич владяла техните сърца. Били вече в преклонна възраст, а нимаи никаква рожба. Бездетството се считало от верите в немалко време за Божи наказание. Един ден Йоаким отишъл в Иерусалим, за да принесе в храма жертва за един от големите празници. Той открил скръбта си на първосвещеника, но духовникът му казал, че причина за бездетството му са неговите грехове и затова не бил достоен да принесе жертва. Тези думи натъжили много съпруга на Анна и той отишъл в пустинята, за да прекара в строг пост 40 дни. Там се молвил усърдно на Бога да го сподобят с деца. По това време в Иерусалим в големия и златен стълбача да си играят джуките на едно дърво, и си помислила: Тези птички си имат рожба. Само аз съм бездетна като безводна пустиня. Господи, ако ме дариш с рожба, аз ще принеса роденото от мен в дар на Тебе и Твоео милосърдие. Тази молитва Анна вложила дълбоко в душата си. И ето, Ангел Господен застанал пред нея и ѝ казал: "Ано, твоите съпруга казват пред Господа и ти ще родиш дъщеря, заради която ще бъдат благословени всички родове." Ангелът се явил и на Йоаким и му казал да отиде в Иерусалим при Златните врата и там да срещне жена си. Двамата съпрузи се срещнали и споделили радостта си. Според св. Предание Анна родила св. Богородица на 8 септември и в този ден Църквата прославя нейното раждание.

Когато св. Богородица станала на три години, майка ѝ изпратила обещаното си да ѝ посвети на Бога. Двамата родители донесли детето си в Иерусалимско храм и то, неподкръпено от нитоко, изкачило всичките 15 стъпала. Първосвещеникът явил малката Мария в Светая Светих. Това било най-свотото място в храма, където можел да види само първосвещеникът и то, един път годишно на празника Освещение. От този ден св. Мария започнала да живее с децата в специални помещаения край храма. Учела се на благочестие заедно с тях, като четила Св. Писание и се занимавала с ричен труд. Тези традиции в древната църква била предобраз на монашеският живот в женските манастири.

С раждането на Св. Богородица се поставя началото на спавението на човешкия род. Върху него като таково брече теменят Адамовият род. Какво човек има синка и ти го следва, така и грехът в Едемската градина, извършен от Адам и Ева, и последствията от него преследвали всеки. Никой не можел да се избави от неговото проклетие. Последствията от първородния грех са тежък жегат на земята и смърт. Надеждата била в обещания Спасител, който трябва да се роди от девата. Спасението се очаквало най-вече от еврейския народ, защото на него било поверено словото Божие, както казва св. апостол Павел. И ето, с раждането на св. Мария започва началото на спавението за човешкия род от проклетията и смъртта. Това щило да стане, когато малката Мария порасне и ѝ се роди Исус Христият на човешкия род.

Светата Православна църква възпява с прекрасни богословни песнопения раждането на св. Богородица. В канона и стихирите тя на утрениците и вечерно богослужение се свидетелства, че за раждането на Дява Мария се възрадвали Адам и Ева, светлина възсияла върху Давидовия род. Ангелите в небесата ликували, като узнали, че се е родила на света тази, от която произлязъл Творецът, Изкупителят и Спасителят. Да ликуват небето и земята, и всички народи заедно с Йоаким и Анна.

Александър РАДОСЛАВОВ

БЛАГОВЕЩЕНИЕ НА СВ. АННА

Кондак, гл. 4

Йоаким и Анна чрез твоео свято раждание, Пречиста, се освободиш от упрека на бездетството, а Адам и Ева от тленностиа на смъртта. Празнуват го и твоеите ангели, освободени от янната за прегрешението, и ти пелт: Незадългата ражда Богородица и напътелка на живота ни.

ИМ ЛИ ХРИСТИЯНИТЕ ПОЛИТИЧЕСКА ОТГОВОРНОСТ

В тези времена на политически криза всички християни трябва да съзнават своята отговорност за развитието на събгитията, най-малко като гласуват. Мисленото, че е възможно дистанциране от политиката, измунгет по отношение на процес, който е неизбежно проблематичен и често несправедлив, е една от най-честите грешки, които правят много хора. Възможно въздържане от гласуване е пасивно, косвено и безотговорно поддръжане на който и да е човек, който вече има или ще придобие власт. Често се слуша в резултат на масовото безразличие, неизползвания терм да дойдат на власт в неподходящо време.

В миналото Църквата често е давала своята безусловна и безкритична поддръжка на императорите, царете и останалите властотържци, просто защото се е смятало, че те са избрани и поставени да управляват от Самия Бог. Навистина и сам св. ап. Павел ни учи, че властта е "от Бога установена" и ни насърчава да "привем добро" (Рим. 13:1-3). Тук има за спор за това, в каква степен в миналото християнски-

те държави" и теократи са били предани или не на тхното християнско призвание, а ще се задоволим само с констатацията, че вече не съществуват и че в нашите съвременни секуларизирани общества хората, а не Бог, са отговорни за начина, по който се води политиката на правителството. В това ние като православни християни изглеждаме сякаш отговорник пред Бога не само за себе си и своето спасение, но и за целия свят.

Една от най-големите грешки, които може да направя човек, независимо от това дали участва в политическия процес, или се въздържа от него, почива на убеждението, че политическият избор изневска да направим избор между абсолютното Добро и абсолютното Зло. Възможно такъв абсолютен избор съществува само на ниво духовна реалност – влоето злато се нарича грех, а Сам Бог се определил като абсолютно Добро. Политиката рядко се занимава с такива радикални разделения (дихотомии). Когато гласуваме за някой кандидат, ние не гласуваме нито "за", нито "про-

ВОЙНАТА И МИРЪТ - СЪВРЕМЕННИ ИЗМЕРЕНИЯ

Разсъждения на сръбския богослов Игнатий Мидич за произхода на войните

НА СТР. 3

СЪВЕСТТА

Неумолчимт съдник в душите ни. Непубликувана статия на проф. д-р Иван Панчовски

НА СТР. 4

НАД ИЗТОКА И ЗАПАДА

Балканите и тхната съдба на границата между Изтока и Запада

НА СТР. 5

ЗАШО СЕ МОЛН ВЪРВАЩИЯТ ХРИСТИЯНИН

Отговор на виторолит Антоний Сурожки

НАСТАВЛЕНИЯ НА ОПТИНСКИЯ СТАРЕЦ НЕКАРИЙ КЪМ НЕГОВИ ДУХОВНИ ЧЕДА

НА СТР. 6

тата" Бог, а по-скоро за личност, която по наше мнение ще върши по-доброто (или по-малко лошото), отколкото другата. Когато поддръжката изглежда програма, ние не ѝ приравняваме с абсолютната Правда, защото не вярваме като мъркествите, че абсолютната Правда е човеколюбива и осъществима идея. По-скоро, като отговорник християнства да мислим кое е "по-добро" или "по-лошо" за народа, обществото и страната. Докато не се потрудим поне да си съгладим мнение, грешим безотговорно, като се затваряме само в себе си. Работя се, възможностите, които ни предлага, често са двусмислени и неопределени, но редно е да се помисли за изборем ако не това, което е истински "добро", то поне онова, което ни се струва най-малкото зло. Като християнин ние може да имаме различни мнения за много неща, и в следното време да останем съединени във вярата и Църквата. Но нимае правото да бъдем безразлични и отгощи.

Прот. Йосиф МАЙЕНДОРФ
Преед Т. ГОРАНОВ

СТРОЕЖ НА НОВ ПАРАКЛИС ВЪВ ВОЛУЯК

В землището на с. Волуяк край София, по благодарната инициатива на г-н Радя Радев, строител, с благословението на Негово Светейшество Българския патриарх Максим започна строеж на нов параклис, с надежда камбаната му в скоро време да започне да отпал заведомо Софийско поле храм околностния път и да отеква в разпространените недалеч високи жилищни сгради.

За да се счуте, че строежът е общо дело, Радя Радев в последно време често е по ходата на строителното си предприятие за събиране помощи от неговите студенти, работници и възрастни погле, благочестиви християни. Това е безспорно един символичен начин за изразяване на уважението, напомняйки денгата на бедната вселена, спомогнала за св. Евлампиев, така да се изрази Божие благоволение за изграждането на храма. Квасата е

вече отворена и събирането приключило. Високощност Радя Радев е държил място – просторен терен за църковния двор. Той вече е огранден с висока софийска жалозна ограда. Радев поема строежа с парични изчисления, строителни материали и работна ръка, по план, одобрен от св. Митрополита.

Храмът ще бъде посветен на св. великомъченик Димитрий Мироточевицки, покровителя на строителите студенти.

На 31 август строежът започна по обичай със забиране на дървен кръст там, където по план ще бъде абсцисата на св. олтар. Транслокационен епископ Иларион поръчи със св. вода три камъка за основния иди. Първата копка направи киторийт д-ржавен Радя Радев при съдействие на много негови студенти, работници и гости, нещадно колелот от Германия, дошли на кораб за това духовно тържество.

Отлично впечатление направи благоговейното молитвено участие на присъстващите със заляпаните свещи в ръце, като изляза на първата им и пламенното желязно камбаната не новия храм да забие още през ирландия година, та труди на работниците строители и тия на полето през раздъфталата се проявят да бъде благоволение, живородително и плодородно "на многая лета".

С Божия помощ храмът, който втори във Волуякската енория под юрисдикцията на св. Митрополит ще бъде изграден, изосвещен и освободен с паричните иждивения на Радя Радев, който ще си остане като киторийт и член в състава на църковното му настоятелство.

Пожелаваме започнатото дело да спазва Божия да се осъществява в скоро време. На добър час!

† Транслокационен епископ ИЛАРИОН

ЛАВРАТА „СВ. АЛЕКСАНДЪР НЕВСКИ“ В САНКТ ПЕТЕРБУРГ Е ВЪРНАТА НА МОСКОВСКАТА ПАТРИАРШИЯ

От 1992 г. Московската патриаршия е разположена в две духовни академии в Москва и Ленинград, както и в семинария в Москва, Ленинград и Одеса. Докато в Москва и Одеса тези институции са се намирали върху територията на манастира, то в Ленинград, въпреки изгодното условия, Московската патриаршия не е успяла да запази собствеността си върху лаврата „Св. Александър Невски“, където са се помещавали духовните училища. Те били преместени в същата сграда, на около 100 метра от манастирския комплекс. Лаврата е била одобрена от Битовия викарий през 1922 г. За Московската патриаршия одобряването на този манастир е било особено важно, защото той е един от четирите най-значими манастири в Русия преди революцията.

След 1945 г. постройките на манастира са били силно повредени от войната и той е предоставен на Изследователския център за конструкторски материали „Прометей“ и на други научни институции, които са се погрижили за ремонта на сградите. Едва от няколко години една от манастирските църкви става действаща храм.

През тази година, с помощта на бившия кмет на Санкт Петербург Анатолий Собчак на Московската патриаршия са върнати части от манастирския комплекс. В знак на благодарност патриарх Алексий II е награден Анатолий Собчак с почетен орден „Св. Димитрий“ I степен.

В документа, с който Руската православна църква възвръща гравата си върху частта от манастира, пише: „Гърблата на Санкт Петербург, както и Изследователският институт „Прометей“ изразяват своята надежда, че манастирът ще се превърне в център на духовната мощ на Русия“.

Пишат ни

Уважаема редакция,

В прощаване на голяма търсен и търсен място в живота. Наистина бегме ми много трудно. Раздират от вътрешни противоречия, не можах да намеря своята духовност, чрез която да установя равновесие в душата си. В семейството ми винаги християнските празници са се съставили. Чезта Библията, както и други религиозни книги. Но не можах да проникна в Христовото учение. Ходех на църква. Разговарях със свещеници – гледах, но не видях! Започнах редовно да чета „Църковен вестник“ и

чрез него доляка-ляка започнах да разбирам великото Христово учение. Благодарен съм за вашия вестник, чрез статияте, написани достояно за всеки търсен духовност човек, макар и да влоха прогледнах към Бога. Мисля, че в България в момента има стотици хиляди хора, които търсят истина. Чрез „Църковен вестник“ аз мога да кажа, че я намирам. Честитък сега Свещеното Писание, „Житията на светиите“ и други книги, ходехме на църква, мога да кажа, че вече не само гледам, но и виждам.“

С уважение: Иван ЗАРКИН, София

Вести от света

Под натиска на църковната обществено-политическа православна църква презявляжда своето участие в преизграждането на църквите.

На 8 септември в Отдела за външни църковни връзки се състои поредното заседание на Президиума на Българската комисия към Св. Синод, които обсъди предстоящите заседания на Централния комитет на СЦЦ и Световната конференция „Мисия и евангелизация“ (ноември 1996 г., Бразилия).

Българската комисия ще се м. февруари г.г. обсъди проектодоклада, изработен и правен от СЦЦ, който съдържа мненията на църковните членки за процесите и развитието в икономическото движение в момента. Този документ е резултат от размяна на църковите и светски богослови в отговор на многократната критика на СЦЦ от различни църковни и икономически кръгове. Необходимостта от разяснение на ролята и задачите на СЦЦ бе предизвикана и от промените, станали в него през 50-годишното му съществуване, и от някои въпроси, които новите църковни членки на СЦЦ поставят за разглеждане.

Въпросът за участието на

ПЦЦ и въвеждане на православните църкви в икономическото движение и членуването в СЦЦ, по-точно се поставя в богословските дискусии в съвременната църковна и полемическа литература, на църковните и светските конференции, посветени на проблемите на църковния живот. Българската комисия обаче подчерта, че участието в тези дискусии ще бъде остана, откъсвана или деформирана информацията относно това, какво представяват Световният съвет на църквите света и какви възможности имат църквите за определянето на неговото развитие в бъдеще. Комисията обсъди на документа на СЦЦ се принавят всички църкви – техните свещеници и миряни, богословските среди и епископските групи. Предложеният проектодокладът постановява се борбата, с отгледа да бъде довършен за генералната асамблея на СЦЦ през 1998 г.

Също така от Българската комисия биха изслушани доклади относно подготвените документи за Световната конференция „Мисия и евангелизация“ и бе решено да се продължи изучаването на въпроса за евангелизацията и прозелитизма.

Възврънати икони

30 икони от 17 и 18 век са били изкупени от частни колекции и са били подарени на Руската православна църква. Даренето е приел Негово Светейшество Руският патриарх Алексий II, а парите са дарение от частни лица, финансисти и банкиери кръгове.

По същото време още сто икони са били върнати на Руската църква в Санкт Петербург от органите на криминалната полиция. Те трябва да бъдат изнесени от страната и прерадени вероятно в Бразилия. През последните пет години руската полиция е открила близо 500 острадателни икони на обща стойност 1,5 милиона долара.

Заукопна литургия за последния руски цар Николай II

По повод 100-годишнината от възникването на престолонаследия на последния руски цар Николай II в Архангелския храм в Кремъл е била отслужена заукопна св. Литургия за царя-мъченик от Негово Светейшество Алексий II. Той е благоволил и откриянето на паметник на царя в Талин. От няколко години по въпроса за канонизацията на новоназначените работи опечалена патриаршеска комисия. Най-много председател на митрополит Иованяк и главенлик на църквата за канонизация на Николай II, заучио счута, че убийството не е императорско семейство не е имало връзка с Църквата и с вярата на Николай II, а е имало еднозначен политически характер.

Правителството на Беларус отхвърля молбата за регистрация на сектата на Муун

Градската управа на Минск заедно със Съвета по религиозните въпроси към Министерския съвет на Република Беларус са отказали да регистрират сектата на Муун. Алексей Шилко, председател на Съвета по религиозните въпроси, е изтъкнал като мота, че „учението и култът на тази религиозна организация противоречат на законодателството на Република Беларус и нарушават човешките права“.

Израелското правителство е взело решение да прехвърли уводите думи в Конституцията на Израел: „В името на Светага Троица, от Който е всяка власт.“ От текста на конституцията е трябвало да отпадат всички споменавания на Божие име.

Иллисийският съд в Кувейт е осъдил на смърт 44-годишния кувейтски търговец Роберт Хоусейн за това, че се е откъсвал от исляма и е пожелал да стане християнин. Престопите на хиляди християни са наложени отлагане на изпълнението на съвместната присъда и разглеждането на случая от гражданския съд. Осъденят на смърт мъж се укривал, без да може да напусне страната, защото паспортът му бил иззеан.

Синодално издателство на Българската православна църква пусна 6 продажба Православен църковен календар за 1997 г., обикновен формат.

Призоваваме всички православни християни да си купуват и използват именно това издание на църковния календар.

Камо издател на Българската православна църква то съдържа точно и правбно църковните празници.

Може да го различите от издателта на разкошните и на други фирми, които нямат нищо общо с Църквата, по това, че на корицата е отпечатан излез от манастира „Седмте престома“. Обшпире има снимка на Негово Светейшество Българския патриарх Максим, както и неговото небожозно послание.

Православният църковен календар може да се закупи от всеки православен храм в страната.

Цена му е 25 лева.

ВОЙНАТА И МИРЪТ - СЪВРЕМЕННИ ИЗМЕРЕНИЯ

Войната като явление съответно "човешкото през цялата му история. Дори в "индивидуализация" и християнски XX век войните не са ни не самото, ни стават все по-крупномасштабни. Къде е максимално началото, къде е корените на човешкото желание да бъде унищожено другите. Задачата отговор на този въпрос дава авторът докато среща епископ ИГНАТИЙ МИДИЧ, преподавател в Московския факултет в Белград.

Това кратко изложение, отразяващо моето скромно мнение, има за цел да посочи една от съвременните причини за конфликтите и войните между нациите тук на Балканите, в Европа и света като цяло. Индивидуализмът и рационализмът, превърнати в начин на живот, разделят опасно единия, уникален и неделим Божи свят, дори до степен на разрушаване. Световните войни и найновите балкански конфликти са загубват какаво би било най-голямата катастрофа, която ще ни сполети, ако не презагледаме основно начина си на живот. А той се характеризира с опасна разделения в света и в самата Църква. Оне по-граничен е фактът, че съществува тенденция и на Изток, и на Запад това разделение да се превърне в основа на съществуващото и да бъде третирано като най-висшата ценност. Моята лична молитва към Господа, Чийто воля за всички нас е да бъдем едно, е християнството да спаси света с любов и единство.

Причина за неуредиците и войните между хората

Когато се обсъждат причините за враждебността между хората и за войните, обикновено всичко се обяснява с националните, политическите, икономическите и религиозните различия. За да преодолеете кризата, съвременната цивилизация се стреми да премахне тези раз-

падения на образованите слоеве и очевидното разделение между хората, а именно да открият конфликтите и все по-крупна война, показват неуспеха на подобна политика. И така възниква въпросът, дали причината за международните конфликти е в политическите и религиозните различия, или все трябва да я търсим в другале.

Съвременната цивилизация или т. нар. нова епоха е наситена според мнозина с безпрецедентни по брой на жертвите конфликти по брой на жертвите, разрушенията и чудовищните престъпления срещу човешеството. Много

адицизмът и стремежът към изолиране от Бога и възвишения свят са съществени на греха. Той ашиа християнството проповядва любовта и общността помежду ни не като една от многото християнски ценности, а като основа на живота.

Всичко казано дотук не е нещо ново - то съществува почти от сътворението на света, т.е. от първородния грех насама, но има и още нещо, което изглежда е породено от съвременната цивилизация, и то пресъгрва враждебността между хората и сътворява катастрофа с нежелани досега размери. За какво по-точно става дума?

... и всичко това, защото нямкде по пътя сме загубили любовта.

Съвременната цивилизация е основана на индивидуализма и рационализма

Съвременното определение за индивидуализъм е личностен възглед, докато основна себе си като различен и отделен от другите.

Животът се разпада на фрагменти, а светът не е нищо повече от сбор индивидуални, без органична връзка помежду си и затова трагедията на един не представлява трагедия за другите, и обратно: съществуването на един не изисква съществуването на другите.

Като грех резултат от тези идеи се стига до един етап, когато човек си е самодостатъчен и щастие му зависи единствено от силата на разума. "Другият" - другият човек - е всичко останало в света с там само за да бъде средство за постигане на лично щастие. Ако случайно другият откаже да се подчини, базарият си на собствените си разум и логика (и краи на краищата той също има дипломат), и откаже да бъде просто средство за нечие чуждо щастие, нещо повече - ако пожелает да използва своя близък, за да постигне собственото си щастие, то тогава "другият" неминуемо се превръща във враг. За да могат да задоволят своите нужди, индивидите образуват групи, които имат сходни възгледи по въпроса, как да се постигне щастие.

Ако те са по-многобройни, тяхното виждане за живота се налага и се превръща в модел, по който да се развива светът. Политически партии участват в избори, като имат сходни възгледи за щастлив живот и същевременно не забравят да обявяват щастие за всеки. Това на пръв поглед изглежда толкова чудесно и привлекателно (понеже като че ли предлага щастие и свобода за всички; към това предлагат и възможност всеки човек с малко възмет един ден да управлява света според своите идеи) и така да стане абсолютно щастливо, че почти всички и навсякъде, независимо от географските и културни различия, желат да водят такъв живот. Селективните нещастия бият закъснели щастливо, ако източниците и сурови-

ните не бият, за съжаление, ограничени и по необходимост споделяни с други. Затова толкова лично щастие или щастие на някоя група неминуемо води до нещастия или в краен случай до по-малко щастие на други. Национализъмът също е рожба на Прогресионистите и индивидуализма. Прогресионистите в Западна Европа е също тези, които дукт, защото то използва логиката, да да одрехи кои е добро и кое зло, и какво е необходимо за спасението на Църквата... Това беше неизбежно. Парадоксален, но неоспорим факт е, че Римокатолическата църква реагира на прогресизма като въведе догмата за неогрехността на папата. Отново един-единствен човек е трябвало да одреша какво е истина и какво - лъжа, само на базата на собствените си убеждения...

И така индивидуализмът провиква и в Църквата. Човек става недоверчив към другия и всяко множество се превръща във враг номер едно, който трябва да се ликвидира на всяка цена. Тъкмо човек замества Живия Бог със законя и след това жертва тези закони заради своя индивидуализма и неогрехностно мнение.

И така стигнахме дотам, че да явяваме като Бог, като човек достатъчно силни, за да си струга да се покоряват за тях и всичко това, защото никъде по пътя сме загубили любовта. Изключете сами по себе си не могат да извършат една решителна проверка на рационализма. По чия логика се решава кое е добро и кое зло, а защо? Той възвръта звучи все по-често в днешния свят.

Православната църква и съвременният свят

Очевидно е, че Православие не е влезло голямо участие в създаването и развитието на модерната цивилизация. Това обаче не означава, че Църквата не се възползва от новите идеи или изобретенията, техниките отворени световен свят, не са нейни проблеми. Съвременето, както го познаваме, е наследство както на Запад, така и на Изток. Индивидуализмът и рационализъмът, и присъщите ни убеждения за възможността на един човек или нация над други, присъстват повече от всякога в живота на традиционни православните страни - и в обшествен живот, и в църковния. Все повече са случаите в самата Православна църква, когато дори църковното Предание се използва за отдалчаване от другите. Както на Запад, така и на Изток често се слуга църковната самолитност и се разбира не като общение и любов между хората, а като отдалчаване от другите и дори, опазват ни Бог, като омрава към другите раздели в и името на Бога.

Православната църква е запазвала чрез своето Предание участието си в Бог, който е Света Троица - общение между Личности, и то предлага на света като начин за спасение, без да претендира за постигане на земен рай (както на Запад) предт всичкиот премахване на смъртта и второто Христово пришествие. На това учение е основана Църквата и целта ѝ структура.

Продължението ВЪХОУВА

личия, като създаде общи модели на икономически, политически и социални системи. Дори се препоръчва създаването на общи държави и религии, като единствено средство да се преодолеят враждебността. По бързото раз-

от тях избухнат в рамките на една страна или между страни с еднаква икономическа система, или между нации с еднаква религия. Това означава, че източник на конфликтите са не само различията в системите. Изглежда има нещо в самите корени на нашата цивилизация, което не позволява води до конфликти.

Потвърждение с фактът, че най-кървящите конфликти в новата ни история (напр. Първата и Втората световна война) възникнаха в лоното на Западна Европа, люлката на съвременната цивилизация, и в страните, основани на модел, заимстван от европийската цивилизация - САЩ, Русия, Япония и др. Където е тогава проблемът със съвременната цивилизация и къде трябва да търсим източниците на всички тези конфликти? Преди да се справя на този проблем, необходимо е да се справя на един факт, който обикновено се пренебрегва.

Смъртта

Има една съществена причина, която кара хората да се разделят и обособяват един от друг, а след това да се съмлят за врагове - това е смъртта. Дори когато не я осъзнаваме дълбоко, нашата смъртност и страхът от нея е особено карат войско същество и особено човека да се изолира и страхува от другия, за да може да оцелее. При хората отношението към другия може да бъде крайно антагонистично, понеже човекът е единственото същество на земята, което чувства заплахата от смъртта, защото след нея е абсолютното небитие. Човекът гледа на смъртта не като на естествено събитие, а като на нещо неестествено; за него ти е опасност да бъде заличен от живота, който той усеща като вечен процес.

Човек е склонен да оправдае своята враждебност към другите с желанието за самозащита. В някъде смисъл той смисла, ако е далет от другия, не си осигури безопасното бъдещество. Църквата одреша това като грехопадение, защото индивиду-

СЪВЕЩАТА

Съвестта не дължи своя произход на биологическата еволюция, нито е резултат на християнското възпитателно въздействие. Сам Бог е вложил в нашата душа съвестта, за да ни известява светата Си воля и да ни води по светлата пътека на богопознанието и на добротворството. Един християнски мисионер чул от палуанец непонятият за него дума "миаи". Той залял туземците дали миаи може да се види и да се яде. Те избухнали в смях. Обаче един ден мисионерът чул следното обяснение на думата "миаи": ако някой открадне, тогава миаи го удрят; щом крадещият върне откраданото, тогава миаи мълква. Следователно всички народи притежават съвест. Чрез нея Бог е вложил Светото име в сърцето на човека, за да съзерчава светини Му закон и да го изпълнява. Чрез нея Бог говори тихо във всяка душа; известява я светата Си воля и произвиква съвкупно въздъжание: за извършено добро я награждава със сладък душевен мир и я дава да предчувства блаженството на вечния живот, а за извършено зло я хвърля в тревога, терзав я, но я оставя на мира ни денем, ни нощем и я дава да предчува адските мъки на вечното осъждане, ако не се покаява.

Съвестта от най-старо време е обозначавана като глас Божии в човека, защото тя изпява Божия свят закон, изяснява да го изпълняваме и ни дава най-мощни подтикци за това. Ето защо съвестта присъпва: човека не само към доброто, но и към някогави вечен Падовасор – Бога. Най-проект и единствено неоспорим път да се издигнем към Бога, да Го обичаме и да влезем в синовно общение с Него, е – ослушването и гласа на съвестта и изпълняването на нейните изисквания за добродетелен живот. Исус Христос каза, че този, който иска да върши Божията воля, само той ще разбере, дали учението Му е от Бога или Той от Себе Си говори (Иван 7:17).

В древност съществува в Ориента обичаят: когато драма приетели предстоело за се разделил, при събуждането единствено чувал малък гинен съд. Едната половина давал на отпущаващия приятел, а другата запазвал у себе си. Ако единият от тях изпаднал в беда и се нуждал от помощта на другия си приятел, той му изпращал отпущаната половина от гинения съд. Този приятел му получил отпущаната половина. Той проверил дали тя точно съвпада с останалата у него половина от същия съд и тогава узнавал, че приятелят му е в беда и се нуждае от помощта му.

Нашето сърце прилича на такъв същеп гинен съд.

Едва ли има човек, който да не чувства в себе си някаква недостиг, никаква липса, никаква несвършенство, някаква порок. Като че ли ни, предоставени частичка на себе си, представяваме само никакви частичка от едно велико цяло и колнеем да се приближим до Него, за да обсътим назначението си и да почувстваме пълнотата на битието и на живота в съвършенство. Грехът ни отдала от Бога – отчуждава ни от нашата божествен првоизвор и ни отдалечава от нашата вечна цел. Все пак някаква остатък от Бога винаги остава в нашата богопознана душа. Той ни напомня за Бога и за нашата небесна родина; той ни жели да се възрнем към Бога и да живеем достойно за вечността, защото само така ще можем да намерим пълнотата на своето битие и съвършенството на своя живот.

Съвестта в този наумиоцком божествен остатък у нас – в нашата душа. Тя винаги ни жели да отбягваме злого и да извършваме доброто и по този начин все повече да се доближаваме до Бога – абсолютното, съвършеното добро.

Ако човек системно пренебрегва гласа на съвестта си, ако той не върви по пътя на правдата и благодетелен живот, кой-

то съвестта му сочи, той е жив мъртъв или жив трус, както се изразява Лев Н. Толстой. За такъв човек Исус Христос каза в причащата за блудния син, че още при живие е "мъртъв". Ала жириониста искра на греховна истината и пълноценен живот още тлее вътре в Безданната тъмнина на безподелбата му душа. Там излязла съвестта продължава да говори, да уведожава, да напомня, да предупреждава, да съветва, да настоява. Често пъти този тих, като че ли съвсем загълънал и не достигащ до ясното съзнание на човека глас на съвестта намира някакъв "процепел" в човешката душа и оттам издава страшен вик на голпата опасност, към която я вече грехът. Този вик е в състояние да стресне и най-закоравелия престъпник. Тогава обикновено се извършват един от най-тайнствените процеси в човешкия душевен живот – нравственото преломи и религиозните обръщения. Чрез тези процеси нравствените и религиозните живи трупове оживяват за добро и за Бога и от грешници стават праведници и светци. Тогав не само на земята, но и на небето се изживяват голпма радост. Небесният Отец казва: "Той Моят мъртъв беше, и оживя, изгубен беше, и се намери" (Лука 15:24).

Проф. д-р Ив. ПАНЧОВСКИ

Ако искаш влаган да имаш душепастелно ръководство – слушай своята съвест и безпрекословно изпълнявай всичко, което иска от теб.

Св. Марк ПОДВИЖНИК

При всички свои дела използвай съвестта си като съветник, защото тя ще разкрива напълно както лошите, така и добрите ти дела.

Ава ТАЛАСИЙ

Съвестта е истинско домашно съдище. Престъпникът понижко може да избегне човешкия съд; но никога няма да може да избяга от съда на своята съвест.

Св. Григорий БОГОСЛОВ

Нази грижливо съвестта си чиста и в мислите, и в оумите, и в делата. Тя да бъде винаги безукорна, никога да не те осъжда и да не те криже за злото. Ако така постъпиш, тя ще добие у тебе сила и за вътрешните, и за външните твои действия и като стане господарка над всичко, ще започне да управлява твоя живот. Чистата съвест ще направи живота ти безукорен, защото товава тя ще бъде чувствителна и силна за доброто и срещу злото.

Св. Никодим СВЕТОГОРЕЦ

ЦЪРКОВНА ПРОСВЕТА

Продължение от бр. 35

ШЕСТА ЧАСТ

КАК УСВОЯВАМЕ ИЗКУПЛЕНЕТО

Общи положения

С кръстната смърт на Исус Христос се възстановила връзката и общението между Бога и човека и се створил пътът на човека към спасението и вечността. Но за да може човекът да усвои благодатта, които произлизат от кръстната жертва на Господа и възкресението Му, е необходимо благодат Бог да протегне към човека спасителна ръка, като му дарува божествена благодат. Божествената

благодат е силата, с която човекът усвоява, т.е. прави свое изкупителното дело на Исус Христос. Но това не става автоматично, а трябва да се имаме определени пъти, които започват от свободната воля на човека ("който иска да върши след Мене...нека Ме последа" – Марк 8:34), преминава през Църквата и води до тайнствата и. Божествената благодат се съхранява в Църквата и се предава на вярващите чрез светлите тайнства. В Църквата е Христос. В Църквата е и благодатта на Христа. Затова във Църквата има божествена благодат нито опощаване на грехове, нито изкупление, нито оправдание, нито спасение.

Така в настоящата част на нашата догмата ще се опрем на божествената благодат, на Църквата и на тайнствата.

1. БОЖЕСТВЕНАТА БЛАГОДАТ

а. Съдържанието и същността на божествената благодат

Божествената благодат е дар, любов, благоволение и помощ, която Бог предлага на човека от състрадание и доброта. Тя е голпма сила, решаваща за духовното възраждане на човека в подгата на живота и добродетелта. Божествената благодат се дава на всеки един от нас даром. Не е отплата или възнаградение за добри дела, усилия и жертви от страна на човека. Този дар произтича от кръстната жертва и възкресението на Господа и се дава от Светия Дух. Т.е. възрожденето, което божествената благодат носи на човека, и духовните плодове на живота блже до Христос се осъществяват и даряват от Светия Дух.

Священото Писание изразява ясно това с думите на св. ап. Павел: "Но ако е по благодат, не е вече по

дела" (Рим. 11:6) и "Божията благодат е дарът чрез благодатта на Едного Човека, Исуса Христа, се изля преизобилно върху многото" (Рим. 5:15).

Изкупителното ни, което бе извършено от Изкупителя обхватно в историята, трябва да бъде усвоено субективно и лично от всеки един от нас, които "смирно и трепет вършим своето спасение" (Филип. 2:12). Това усвоение става с възрожденето и спасително действие на Светия Дух. Това субективно, лично усвоение на изкупителното ни, трябва и не е възможно да се развие като външно, механично или магическо. Напротив. То е резултат от два фактора – божествен и човешки, т.е. от благодатта на Светия Дух, от една страна, и от свободното сътрудничество на човека, от друга. При тази среща на двата фактора естествено винаги стои въпросът: трябва да отбегнем, че под формата "сътрудничеството" отпаче на Църквата разбират дейното участие на че

НАД ИЗТОКА И ЗАПАДА

Продължение от бр. 35

През тази година се навършват 40 г. от смъртта на епископ Николай Велимирович (1881-1956), св. Николай Сръбски, епископ Охридски и Жички. Той е един от най-авторитетните сръбски богослови и философи, блестящ оратор и талантлив писател.

Предлагаме на читателите на "Църковен вестник" разсъжденията на големия сръбски богослов под общото заглавие "Над Изтока и Запада". Смятаме, че със своята актуалност те ще бъдат полезни и днес, когато Европа, а и светът все още се делият на Изток и Запад.

Източната философия и западната наука

Изтокът от Пекин до Атланта е епоха на философията.

Делата на науката са Западна Европа и Америка. Изтокът не е създаден за наука, Западът не е създаден за философия.

Източната философия е тайнствена, отвлечена, спонтанна, интуитивна.

Западната наука е излюпувана на публичността, любовнаствена, пропаяната и интереса.

Когато източният човек се ползва и повярва в науката, той може да приеме само научни теории, но не и позитивни знания. По-лесно му е да оперира с теории, отколкото с научно знание. На него му е по-трудно в зная на Изтока да преработи в живота знаята си, отколкото на младно да

смысле европеиските теории и да ги преработи във философия, затрива в пъстрия халят на Изтока.

Когато западният човек се съблива от някои източни философи, той извлича от си една от основните й идеи и върху нея издига своя философия система, оставяйки на колете възможността да извлекат други мисли от скитата философия. Защото в многообразието на системата западният човек вижда умственото богатство и културата на един народ, а не в координацията и единството на дукта.

Има две безразсъдства, а които некръстеново и отстъпиха от теорията човечество се гордее – това са източната философия и западната наука. Нито едното, нито другото е от Бога. И едното, и другото е от хората и демоните. Две безразсъдства, две проклятия. На везните на съв-

тата Христовата истината е са в равновесие. Христос е над източната философия и над западната наука. Той мери, но Той е неизмерим.

Той стои нещата с Балканите?

Когато огнището се културно в кръмка, се появява искра. Паметът се издига изгоре над огнището и кръмка.

Изтокът се удари със Запада на Балканите. Ако Балканите се откъдстватва а отнявоето тия кръмка, те не биха били Балканите, а Изтока или Запада. Ако биха пожелали да станат памет над стоманата и камък, щеха да бъдат и биха си останали Христовите Балкани – над Изтока и над Запада, и като такива биха били поделени както за Изтока, така и за Запада.

Всесомгичен Бог е осределил на Балканите място над Изтока и над Запада.

Ше презрат ли Балка-

ните своята съдба, изпратена им от providението, ще я приемат ли, или ще бъдат смазани като орех между чука и наковалната? Този въпрос е само един правен отговор: Да. Господи, приемеш това, което Тима предлагаш, в откъдратам всичко, което искам от мена Твоите провинция от Изтока и Запада.

За споконството и безпокойството

На Изток царя споконство, на Запад – безпокойство. Спокойствието първо се заражда в човека и оттам се предава на цялото общество.

Откъде идва споконството у народите на изграваното сплеме и безпокойството у народите на завладяването сплеме? От решението или нерешението житейска въпроса. Той откъде.

У народите от Истамбула до Яновца царя вътрешно споконствие, защото те не живеят с външната, а с техните отговори, т.е. с вече отдавна решените основни въпроси, защото преди тях са живели претесел или своето поколение. На основата на тези готови решения вътрешният човек стрелко всичко, разбира искра, мисли и действия. Извън тези готови решения няма нищо. По тези начини постъпват както могомладенците, така и брахманите и будиста. А тези три групи представляват цялата от-

ромна нехристиянска Азия, целия Изток.

Нерадостта е съдбата и на едните, и на другите. Нещастия са могомладенците, защото са обречени да бъдат горди на своя големият – Азият. Нещастия са и тези във философията Изток, защото са обречени на безпокойство и отчаяние, от които няма спасение нито при хората, нито при боговете.

На Запад пък царя безпокойство. То все постремително нараства и в нашия век е довело западното човечество до състояние на постоянни страх от това, какво би могло да се случи, при това до степен на пълно разстройството на нервите, а често, дори по-често от когато и да било в свеговатата история, до умопобърканост.

Причината за западното безпокойство е същата както при Адам и Ева, когато загърбили Бога, а се обвързали към сатаната. Това е безпокойството на Каин, злоба праведния св брат Авел; безпокойството на цар Саул, преследващ невинния Давид; безпокойството на Иуда Искариот, продава своя Учител и Господ на еврейте, и треперейки от нов, неостойчим страх и ужас, се обесва.

А Балканите? Православните народи, най-мирнаи се между Изтока и Запада, и най-вече Балканите трябва да се издигнат над фалшивото споконствие на Изтока и аловеното безпокойство на Запада; над вътрешната философия, считана,

че е решила всички въпроси, и над западната наука, която сама признава, че всичко е подложно на съмнение и нищо не е решено.

Балканите трябва да се издигнат със споконствието, прелъждано човешкия разум, със споконствието, мирът, който Христос завещал на Своите апостоли, като им казва: "Мир ви оставам, Мир, мир ви давам"; мир, който означава радост и любов, и живот. С една дума, мир, който е в Бога и от Бога.

Петстотин години прекарвали в летаргия православните Балкани по време на робството, но не се отчайвали. Когато се освободили и разтърквали замъглените си от слънцето очи, отгледали на Изток и Запад и видели отчаяние и на двете страни. На Изток отчаяно споконствие, а на Запад отчаяно безпокойство. Заради това се намерил между двамата болни.

Ще се заралят ли Балканите от изпадналият в отчаяние, или не станат, за да дадат лекарство и да се погрижат и за драмата болни? Това е загадката, поставена пред Балканите, които те сами трябва да решат.

А ние се молим на Христа Бога за Балканите, за да се издигнат те над отчаянието споконствие на Изтока и отчаяното безпокойство на Запада, над завладяната от демоните философия на Изтока и завладяната от демоните наука на Запада.

Съслова
Превод Пелагия
ГЕОРГИЕВА

КАТЕХИЗИС

вешката воля за напредъка на освещаването на човека и вобще за спасението му. Така, от една страна, всеблагият Бог със Своята благодат отправя покаянието и обръщането на грешника, а откъм – оправдането – възвращането и освещаването му в Църквата на основата на изкупителното дело на Спасителя. От друга страна, свободният човек, като приема предложението му благодат, свободно съдейства в делото на своето спасение с правата си воля и с добрите си дела. Това е осъществяване, както подчертава Священното Писание чрез пророка, която действа "чрез любов" (1Ял. 5:6). И така се издига всеки мляканич или мъжичен елемент в оправдането и спасението на човека.

Истина е, че Бог икоа да спаси всички хора: "Икоа да се спасят всички човечеци и да достигнат до познание на истината" (1 Тим. 2:4). Но не всички се спасяват – било поради лошо покаяние на

самостоятелността от тяхна страна, било поради това, че Бог спасява с любовта Си само онези, които свободно приемат да изпълняват волята Му и заповедите Му. Така тези два фактора, богоствените и човешките, хармонично си сътрудничат в делото на субективното усояване от всеки един от нас на изкупителното, за което осъществяване си е необходим и дава.

Божествената благодат в същност проява на благосклонността и любовта на Бога към човека. Тя е спасителната Божия сила, с която, както казваме, Той поставя на разположение на човека изкупителното дело на Господа, подпомага живота му близо до Христос и подготвя неговата вечност. Съществената черта на божествената благодат е, че тя се дава даром поради изкупителното дело и жертвата на Спасителя. Затова и се нарича "благодат", изморяваща от изкупителното дело на Господа.

Синът по заповед на Отца извършва изкупителното, чиито плодове Светият

Дух дава на човечеството. Священното Писание и Църквата отдават вярата, оправдането, освещението, покаянието и извършването на всяко добро и богоугодното дело, както и всичко ново, което се извършва в Църквата, на силата и действието на Светия Дух. Който е животворното начало и душата на Църквата: "...Любовта Божия се изля в нашите сърца чрез дръжния нам Дух Светия" (Рим. 5:5). Със Светият Назанасий (Богослов) подчертава по този повод: "И чрез Светия Дух се осъществява нашето възвращане, а чрез възвращането – обновлението; чрез обновлението – съзаванянето на дръжеството на Обновленията".

Божествената благодат, която ще видим по-долу, е нужна на човека, дава се даром и е всеобща, но не е принудителна. Божествената благодат, която се дава от Светия Дух, е жизнено необходима за спасението на човека, защото никой от нас не може да се спаси без нея, само със собствени сили. Според

се Василий Велики "е благодатта на Бога е спасението". Участнието и сътрудничеството на човека в делото на спасението му не е пасивно – все едно това да приема механично или по магически път действията на божествената благодат, а е участие дейно и съществено. Божествената благодат е абсолютно необходима на човека, за да мож да той да се освободи от първородния грях и от всички негови последици.

Следва

НАСТАВЛЕНИЯ НА ОПТИНСКИЯ СТАРЕЦ НЕКТАРИЙ КЪМ НЕГОВИ ДУХОВНИ ЧЕДА

БЕСЕДИ ЗА МОЛИТВАТА

Защо вярващият човек се моли

Преди да отговорим на този въпрос, трябва да видим, какво и не изчерпателно, какво представлява молитвата. Молитвата това е вика на душата, това е сповоето, което се извършва от сърцето. За вярващия въпросът, защо човек

се моли, е също толкова непонятен, както и въпросът, защо влюбеният говори на любимата си за своето любов. Защо да детско плаче, когато се обръща за помощ към майка си? Защото знае, че тя ще се отзове на молбата му, че на неговите думи на любов с радост ще се отзовори също с любов.

Няващият човек се моли, когато е обхванат от живото и дълбоко чувство за близостта на Бога, за Неговото присъствие. Това може да се случи в храма, вестил или на полето, или в гората – изведнъж човек усеща, че Бог е съвсем близо, тогава сърцето се възпалва с усмилане и трепет. И човек с молитва или с благодарност, или с радост, или горост с трепет се обръща към Бога. Цял ден в самото от своите послани възкликва: „Господи Радост моя!“ Ето това е истинска молитва, съвсем истинска. У човека, преживял това състояние, остава желанието винаги да се чувства така и то обхваща тяга во Бога. Струва му се, че сега сичка Бог се е отдалечил от него или той се е отдалечил от Него. Това, разбира се, не е така. Бог е постоянно в безкрайно близо до нас. И след това човек започва да търси Бога. И то търси не накъде в небото, а дълбоко в себе си, старее се молитвено и благоговейно да се потопи в глъбините на душата си, за да се изправи отново пред Божие лице.

* Митрополит АНТОНИЙ (СВРОЖКИ)
Превод П.Г.

Старецът учи: „Събирай цветя, когато вървиш по полето на живота, и така ще набереш чил букет, а плодотве ще получиш после. Цветята – това са оскърбения и огорчения. Тях трябва да събирате и така ще се получи чубен букет, с който ще се представим в Свения ден, и тогава ще получим плодотве – радост.“

Старецът Нектарий казва, че е много важно, ако Господ дало „на чужа“ молитвите ни. Трябва също да продължаваме да се молим и да не уняваме. Молитвата е молитва: колкото повече стис, толкова повече близки наутрета. Господ изгражда Своята милост тогава, когато това Му е благоутодно; тогава, когато за нас е най-полезно да я приемим. Ако крайно се нуждаем от нещо, трябва да се помолим два-три пъти и при изпълнението на молбата да благодарим на Бога. Понякога Господ изпълнява молбата след години. Трябва да имаме за пример праведните Иована и Анна. Те се молиха и се надяваха през целия си живот и знаеха какво успешни получиха от Господа.

При всички несполучки старецът съветва да казват: „Господи, върна ми, как изтъпявам това, което ми се дава, и получавам заслуженото, но ти, Господи, по великото Си милосърдие, прости ми и ме помилвай.“ И това трябва да се повтори няколко пъти, докато не настъпи мир в душата.

Старецът давал следното наставление: „Да отвориш Библията, където се отвори, е погрешно. И когато се отвориш за нещо, пак не трябва да гледаш. А трябва да ти даде се помолити и казвати и да предпримеш след това – всичко ще бъде от полза за душата. Да се събудиш механично с Библията е грешно. Трябва също да я четем, за да се учим от сповоето Божие.“

Когато добрат оскърби и ти чинши сили „двa глa гонешеи, тогава от него си сърце се обрнн към Господу, към Божиата Майка, към св. Николай Мирликийски, който здравец. Ето го „каменни замък“ Трескавец, после строения Острен, казната градът на Чарлван. От другата страна градът е грегърят от изочения Равни камък, от Слънчевия камък, огриван при от спъщото – Петралия (от гръцкото „петра халиос“ – б.а.), от гордата Хайдушка поляна.

В един полтава ден, а порозковото на Острен, е толовското скръщение – манастирът „Св. Илия“, създан от векове с живота на селището.

Преднието разказва, че дървеният кръст, обикновен със сребро и с изобразен на него евангелистски сценни, е дарен на манастира от цар Иван Шишманов – доказателство, че той е строен преди османското иго. Най-ранният документ за съществуването на манастира е от 1600 г., когато в него е живял и работил Йероном Васил. Той бележи: „... в Илински манастир близ

ки и към своя Ангел, името на когото носи от светото кръщение, и след време, като провешш търпение, скръпба ще намалее.“

На въпроса, как жената може да послужи на Господа, старецът Нектарий давал следното наставление: „Омъжването за жената е служене на Пресветата Троица – ето колко важно нещо е за нея да бъде съпруга и майка.“

Старецът учи: „Всёко послушание, колкото отначало ти се струва тежко, при изпълнението става много леко, защото се извършва именно като послушание.“

Като чул жалбата на своите духовни чедка, че са ги обрнали, изнесли са всичките им земни дарове, старецът казал: „Колкото ви обрбан, не трябва да се оскърби, а трябва да се счита, че са дали милостина и че Господ ще ви я върне деосторно.“

На въпроса, как да възлюбим Христа, старецът отговори: „Трябва да се помолчим от Самия Христос: „Да се обичате един друг, както аз ви обихах.“ Преди всичко трябва да се ставате за обичане ближния, а за обичане ближния ще премине и към Христа. Но ближния трябва да обичаме искрено, а не по сметка. Само тогава ще постигнем успех.“

Добро живящо обдуване може да бъде и невярващо. Но колкото повече обичаш с тях не трябва да има и спорове за религиозни неща да се водят, за да не се оскърбява в спора Божието име.“

Нажукването ни скръби са подобни на „нажукването на Пасхиата в сравнение със скръбите в бидеция век.“

Старецът учи: „Положението на Йов е закон за всеки човек. Докато е богат, знатен и в благополучие, Бог не се отпичва. Когато погата на бичушето отколзод от всички, тогава се явява Бог и Сам беседа с него. Човекът а такъв случай само слуша и вика: „Господи, помилвай!“

Старецът казва: „В последните времена на светът ще бъде опасен с жално и халтия. В дните на Ной било така: хората се приоблежавали. Ной знаел за него и предпозревал хората, но те не вярвали. Той наел работници да строят ковчег, но те, като строили ковчег, не вярвали и затова за своята работа получили само усвотворено заплащане, но не са се спасили. Онези дни са предобраз на нашите дни. Ковчегът е Църквата. Само тези, които са в нея, ще се спасят.“

На въпроса, какво ще стане с милионите китайци, турци, индийци, както и с нехристиянски християни, старецът отговорил: „Бог можа да се спасят не само всички народи, но и всяка отделна човешка душа. Простити турци, вярващи по словому във Всевшияни и изпълняващи колкото може Неговата воля, ще се спаси. Но онези, които познава християнството, но върви по будности път или става Йова – няма.“

Вън от душетите дъщерни на стареца два изветно време се отдръгнала от него и замална, брзе да сблени причините за това, но много тугувано. Найинте близки казали на стареца: „Ти сега е много самовята.“ Той ги попитал дали се причаствала. Отговорили му: „Да“. Значи, не е самята.“

Старецът съветвал как да се преодолее безпричинният страх: „Сложи христособразно ръцете си и три пъти кажи: „Богородице, Дево, радвай се“, и всичко ще мине.“

Нам всеки човек старецът Нектарий подхождал индивидуално, като казвал: „Не можа да изкаш от нухата да върши делата на гъла. На всеки човек трябва да се дава според неговата мярка, не можа на всички еднакво.“

За историята старецът казва: „Ти ни показва как Бог ръководи народите и как дава нравствени уроци като че ли на цялата вселена.“

БЪЛГАРСКИ ЦЪРКВИ И МАНАСТИРИ МАНАСТИРЪТ „Св. ИЛИЯ“ КРАЙ ТЕТЕВЕН

Още на времето си Иван Васков бе казал: „Ако на бели дъщел в Тетевен, и аз щях да бъда чужденец на майка България! Вашият край е пълен с толкова прелести, че аз съм слик...“

Двете бистрици и Забръзна река – Бели и Черни Вит, набрала сита от мно-

го старопланския поток, провет дълбоки чаровни долини, засечени от вековни гори. Полнините са събрали всички дъхави цветя и пълен с толкова духот омайно охаве.

Насоко е неповторимият скален венец на Тетевенската планина, загърнат гаягово от брш-

ли и здравец. Ето го „каменни замък“ Трескавец, после строения Острен, казната градът на Чарлван. От другата страна градът е грегърят от изочения Равни камък, от Слънчевия камък, огриван при от спъщото – Петралия (от гръцкото „петра халиос“ – б.а.), от гордата Хайдушка поляна.

В един полтава ден, а порозковото на Острен, е толовското скръщение – манастирът „Св. Илия“, създан от векове с живота на селището.

Преднието разказва, че дървеният кръст, обикновен със сребро и с изобразен на него евангелистски сценни, е дарен на манастира от цар Иван Шишманов – доказателство, че той е строен преди османското иго. Най-ранният документ за съществуването на манастира е от 1600 г., когато в него е живял и работил Йероном Васил. Той бележи: „... в Илински манастир близ

се, Тетевене и прегисал третиен велитий с Номокаюна на Иван Постинка.“ Други бележат това начало през XIV в. През 1705 г. граматик Станьо от Тетевене е писал книга за манастира, където било уредено и духовно училище. А сборник от XVI или XVII в., съдържащ разни молитви, издрости, поучения и литогии, показва, че авторът му даже се е занимавал и с изучаване на латински език. През 1799 г. по време на кърджалийските нашествия в „Св. Илия“ на два пъти намерил спасение Софроний Врачански.

Паметта за Тетевен е 1801 г. Кърджалийските нашествия тласнали в опорами бедн и запаляло богатствата му, а много тевенци загинали. Оцелял като по чудо манастирът „Св. Илия“.

Твърде интересна е архитектурата на манастирската църква. Стените в опарната и част са по-

лукртли нини (коичи), които отравят триглотит. Две други коичи оградват единична част – Духовулцна, покрита с плочи, от църквата пъка никакъв особен уют. Но особеностите на своята архитектура тя е забележителен паметник на българската култура. Но до този си вид манастирската църква е стигнала на два етапа – първоначално е триабондла, с един купол, а през 1869 г. е разширена с десторояването на двете задни коичи, издигнат е и вторият купол.

Стенописите на църквата са поуредени, но са запазени някои интересни илюции. Най-старата е в долния ляв ъгъл се четат: „Пол Пав. 1776.“ От самата дясно, на която е нарисувана иконата, е разобавена и рамката ѝ. Твърде интересна е иконата на св. Илия, но не носи подпис. От по-късно

време е друга икона на св. Архангел Михаил с надпис: „Съи икона приложил Георги Братанов за дъщерята чета църковно здравие. Икономисел Нанчо Х. Духденов от Трлян, 1861 г., 7 септември 20“. Иконата „Успение на св. Богородица“ носи ован автор: „1874, Самоков писва Иван Д. Дюстовски“ – забележителният възрожденски зограф, синът на Станислав Дюстовски.

Икономисел, където са градени иконите, е от две части – по-стар и нов. Реалбата е в богатом оранментирана, главно с форми от растителния свят, а авторите му издават Тревенската резбарска школа.

Тевенският манастир „Св. Илия“ е икрация бювер в националната ни култура, това красиво ателие в неповторимата хубост на гордата, силната наредба през риде Васов.

Корис НИКОЛОВ
„Манастирска летопись“, С. 1994

Продължение от бр. 35

Какво време са останали в Египет, е също неизвестно. Евангелистът само отбелязва, че са се върнали след смъртта на Ирод, като добавя: "От Египет извиках Си-на Си!" (Св. 11:1) — пророчество, което по-късно подхожда за извоюването на еврейски народ от Египет при Моисей. Тук син Божи е наречен целият народ, освободен от Бога от робството. Към Христа тези думи имат предобразователен смисъл. При бягството на евреите от Египет (Иак. 4:22) става спасение на един народ, та чрез него да се обявят всички околни народи, а сега чрез завръщането на Сина Божи идва спасението на цял свят. Тогава народът бягал от Египет, а сега Синът Божи отива там. Спасението, което носи Христос, не е само за евреите, а за всички. Той стъпва на египетска земя, за да освети и онази, която стояла "със зърна сивка".

ЗАВРЪЩАНЕТО НА СВ. СЕМЕЙСТВО ОТ ЕГИПЕТ (Мат. 2:19-23)

След смъртта на цар Ирод Бог повелва св. семейство обратно към Палестина. Ангел Господен се явява на Иосиф и му нарежда да се върне в селенството си. Опасността за Девето е преминала. Ирод е вече мъртъв. Иосиф първоначално да се върне във Витлеем, но научил, че там, в Иудея, управлява неговият син Архелай, също жесток и кръвожаден. Това го уплашило и той отишло отново в Назарет, в Галилея. Така Назарет станал фактически втора родина на Иисус Христос.

Но като че в Иудея царува Архелай, вместо баща си Ирод, уплах се да иде там; и след като получи откровение на съне, замина за пределите Палестински (ст. 22). Иосиф има намерение да се засели във Витлеем. Вероятно, докато са пребивавали там, той е завързал връзки с добродушния вилнеици. Като работил човек и със своята предприемчивост той не ще в бездаделство, упражнявал е своята професия и във

Витлеем. Сигурно е видял и по-години условия за работата си. Освен това, след като е скандал божествената същност на Родното се, Иосиф мислил Синът Давидов, Иисус, да расте и да бъде възгитан в Давидовия град — Витлеем, откъдето произхождал сам се, пророк и цар Давид. И така той решава да не иде там.

И като дойде, заселил се в един град, наречан Назарет, за да се обиде казаното чрез пророците, че Той ще се нарече Назарет (ст. 23). При стигането в Назарет евангелистът сочи изпълнението на друго пророчество, че Той ще се нарече Назарет. В Страния Завет не се намира такова пророчество. Според едно тълкуване смисълът е, че през целия си живот Иисус ще бъде презиран там, както Назарет е бил презиран от евреите като място, от което не може да излезе нищо добро. Галилея тогава се управлявала от другия син на Ирод — Ирод Антипа. Той бил също като баща си беззастенчив, но по-малко злобен и по-равнодушен. Занимавал го други породи (споменил си за незаконното му съжителство с братовчедна му жена). В Галилея, като поотдалечено място, неизвестно и в немотия семейството е могло да проживее по-безопасно и спокойно. Ос-

вен това "е промината на местожителството делото било прикрито. Цялото нападение било насочено към Витлеем и неговите предели" (св. Иосиф Златоуст).

ВЕРНАСИЕОТДИШНИЙ ИСУС В ЕДРУСАЛИМСКИЯ ХРАМ (Лука 2:41-52)

От цялото детство на Иисус Христос до Неговото открито излизане на проповед е запазен само разказът за отиването Му с майка Му и Иосиф в Йерусалимския храм на 12-годишна възраст. Но Той е преминал през всички етапи на човешкото развитие. И Той растеял като другите деца. Край Него била светата Му майка, която Го възпитавала в закона Господен (Лк. 1:2). Затова Той израства "като дърво, посодено край водни потоци, което дава плод си в свое време" (Лк. 1:3). Израствал "като трифид край поток" (Сирах. 39:16). Евангелието не се занимава с детството Му, има много апокрифи, които Го описват като "удивително есен и необикновено любов към хората и животните. И все пак това оставя само като човешки примитивни умственията. Евангелистът знае същността на Неговото идване на земята. За него не е нужно да списва детството Му, което оставя забравено. Достатъчно е само да знае, че Той се ражда и расте като обикновен човек. Нова смисъл да се търсят занимателни анекдоти. Той е дошъл да сподели всички плененията, деца, момчета, младежи и старци, затова е минал през всяка възраст" (св. Иринеи Лионски). Само с една фраза се открива как е роснал Иисус, как е възпитан и обичан и как се е отнасял към близките си и към Бога.

А Младенецът растеше и крепеше духом, като се изпълнише с мъдрост; и благодат Божия беше върху Него (Лука 2:40). Иисус растял в дървесния клас на Иосиф. Бил необикновено красиво Дете със здравео тяло. Отличавал се със съобразителност и находчивост, но се покривал във всичко на майка си и на Иосиф.

Следва

Илюма Иван КОЦДАКОВ

В малка скупчина къшура живеел един много чуден човек. Той имал жена, деца, няколко овцелуби, кози, широк и плодороден нива, буеня дивана и изобилуващите лозя от всички селани. Работел зомекта с два мръшана волонци, толкова слаби, че кокалите им били остри като шишове. Тоя човек бил голем скъперник. Явял сука дхлебен и сол, а повоколя само си стривал и чубурба. С паят той само в празничен ден подпождал душата си.

От имота кекарвал добри пари, но както правел с тях — никога не мислел. Ходел стар и нечет, с голяма бяла брада, със стар продухнен калпак, в който наляте са плетела мрежи цялото лято, защото само през имата скъперникът нахлувал калпак. На волонците давал по една шепа сено и те едва не умрели от глад.

Но тоя човек работел ден в нощ. Колкото го нудявал съв, ядривал си на ралото за криво и пак покарвал брада. Торбата с корваня хляб винаги носел обривена на шията си и така той не губел време за обяд и вечеря. Оголюмето безсъние и нощния труд очите му алтъшани

МИЛИ ДЕЦА

Наказаният съперник

дълбоко, сякаш пропаднали в яма. Често му било излюбено от много бръчки. Липето му похляпало и той изглеждал цяло страшилище. Но съперникът все работел. С нищото не приказвал. С нищото не се срещал. Но в хората го отбягвали.

Натрупи много пари той, обаче за истински неизвестни очите те все били малко и не му стигали. Искал да има най-голямото богатство на земята — да настеле стъпала с постилка от жълтици и тогава да седне на тях на мека възглавничка и да си почива.

Видял Бог, че дупата на този човек е изсушена от скъперничеството и решил да го накаже и възмути.

Една вечер скъперникът седнал край огнището, в което гуркала една клонка главица. Запалел гаменето и започнал да бров парите си. Бронз, бронз — наля нощ. Наредил ги пак в торбички и легнал на тях. Лежал и си мислел: "Сто шепи жълтички трябва още. Значи още толкова време трябва да работя, колкото съм работил до днес, в това не е малко време!" Запалка над алтото. Но в това време по чудо на главата му израснала два лебени златни рога, излязти напред като на никой човек. Светля блеснала от златна светлина. Рогата му била толкова златни, че стигнали чак до тавана. По тежината, която нагнели на главата му, той пресметнал, че не опете сто шепи, а на хиляда шепи по сто шепи жълтички има вече. Стяг той бил най-богатият човек на земята.

На сутринта седнал на прага на своето

квандичка, шията му доволен. Блеснала рогата му на слънцето и залези в светлина къшураката и целия двор.

Волонете, като го видели, оскъсти синджирите, прескочили плетината и мукална улупана през повете.

Селяните, които минавали за работа, писнаха и побобата назад. Коселите завариха и завариха, чуколата запалели срещу него.

Съперникът се стреснал. Загърднал златните си рога, но главата му поминала от бока.

"Навистиня аз съм най-богатият човек на света, но каква полза от това. Хората не се спират тук. От мене и животните бягат. Нима с кого два думи да си кажа, знам ми с цялото това богатство!"

И той израсли една торба с жълтици, пръснал я на селския мегдан и извикал:

—Вземте ти пари, по-дешеве си ги, туку има толкова бедни! Не само парите са нужни на човека, за да бъде щастлив.

Всел втора торба и неен развилал. Така раздал всички торби злато. Останял за себе си само една. Тегна следвал пак на прага. Изгледил рогата му се изгубили. Радостта викове започнала из ушите. Пред къщата на скъперника се натрупила благодаря селани. Целували му ръка,

седели си прикаждали сладко, като с най-мил човек. А в дулата на скъперника, както и викала, било светло и приятно. Бог я изверил от злата торба.

На сутринта наред с всички и той излязал на работа. Всички го поздравявали и прикаждали с него. Той се усмихвал келето и кривел след своите волонци. Като стигнал на нивата, потеглял брада, заварил си с уста радостно. На обед разпретвал волонете. Сидял под сянка. Нахранил се добре. Дривал си и си похвалвал. Сладобата пак покарвал брада.

Истинският живот сара сега започнал за мен! — викал си той. А същето му тукнало радостно пред новия живот.

Грозор УТАРОВ
св. "Християнство", кт. 1940 г.

Православието по света

МАНАСТИРИ МЕТЕОРИ

Продължение от бр. 35

Докато чакаме да се отворят манастирските порти над пропастта, над запустяла отсреща метеор, на

който личеше само откъс от изография по стените на никоганен храм, се изви размерил краде голем оред. Полетал бешумно, той направи няколко кръга високо над метеора, като че ли искаше да каже на чакащите пред портите: „Вижте, колко високо над вас мога да летя!“ Да – но колкото и шестен да е изогив полет над метеора, той си остава нищожен в сравнение с полета на духа на подвизаващите се зад железните порти на метеора, извисяващ се високо до божествения рай...

Портите се отвориха в 15.20 часа. По извиания се нагоре пътека влязохме в манастира, в централния храм „Преображение Господне“ – голем, просторен, кръстокуполен. Манастирът е строен от манастир Атанасий и Йоасаф, а хитори на храма са манастир Виктор, Теофан и Нектарий. Застроен е от 1540 г. Изографията в храма от 1548 г. е дело на зограф Франко Канделло. Икономостът е в убожествена дърворезба, със старинни икони, пред които блестяха сребърноковани кандила. Богоство на манастира са свети мощи на св. Йоан Богослов, св. великомъченик Пантелеимон, св. Йоан Синяк, св. Йоан Милостивия, свещеномъченик Теодор Стратилат и св. великомъченица Параскева Рамлянка – всички съхранявани в сребърни ковчези. Изляхме пред иконите на Спасителя, на св. Богородица и пред мощите на светните подходящи хитини с преклонение пред религиозни устрем на подвизаващите. Почувствахме благодушното молитвено изведиствие и благоговение от сивестите в оред на свитост по стенописите светли. В експозиционна зала видяхме много леници, стари, излезли от употреба църковни съскид, панашица от 14 в., веана със сърмен конци, пергаментни книги и храсовули от импер. Йоан Пасолог и други.

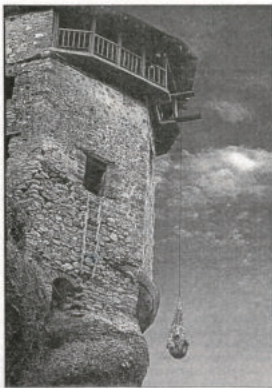
Братството наброява 10 монаси с игумен архимандрит Исидор. Дворът е не в голем, в идеална чистота, с много различна цвѣта и особено близок в керамични саксии на всеки стъпало на краевата, невесока амбансия. Клепала дървени и железни и камбани комасат околността и привреждат посетителите в умление и възторг. Теренът е с разпукнати камъни и из тях се извисва разклонено се оредово дърво. На стената отвън над пропастта е израшла кло-

неста сможия, плодът ѝ е за гитните небесни. С братска обич ни посрещна архимандрит Йоасаф. В присмната поднесе сладко и кафе. Обогатени с зубави впечатления, трябваме да поблагодарим за приема

и да избързаеме, защото времето напредна. Върнахме се по трупания път до колата. С нея тръгнахме нагоре по извиат път. Оставнаме отново колата и по стръмни напоели 200-300 метри камшист и пещован път се спуснахме, и пак се изкачихме нагоре по стотина каменисти стъпала, докато задплати се озовахме пред железните порти на скалист тунел, водещ нагоре към манастир „Света Троица“. Той е почти недостъпен нагоре тиска скала-метеор, на която като кашпа сокос се виждат отдалече манастирските стражи с извисен кръст на църковит сред гит.

За жалост, числът за посещение до 17.30 ч. бе минал. Ние закъсняваме с 5 минути. Но изгледа-

да портите бива затворени по-рано, защото преди нас по тукното стабилно стонжа група италианци от Милано. Похлопаеме, поговоряме, но тукме зад портите е далеч от църковата и братята, можае би започнали вечерната служба за празника Рождество Богородично, не чувах. Ние обаче не се отчаяхме – пред железните порти възгласнаме „Сладобри, Господи, в вечер сей без греха сохранихте нам.“ Изляхме тропарите на празника, на храма и други църковни песнопения, възгласнаме „молитвеност“, откъснаме далеч в простора над пропастта, прекръстиха-

ме се и избързаеме да се върнем при колата, с надежда да сварим отворен последни метеор на на-

ието посещение – девическия манастир „Св. архидеон и първомъченик Стефан“. Слава Богу, сестрите изпращаа последните посетители-посклонници и като ни видях отдалеч, не побързаа да затворят портите. Посрещнаа ни приставило. Удариха тежките железни дървени и железни калъзи, азбита камбаните на ниска камбанария, изгитнаха в съседно-точния кът на малка цветна градина с различнети мушката, летуни и други цвѣта.

Влязохме в храма, позстан с мраморни художествено подрезани плочи. Датира от 1350 г. Изографията отлично. Кандилата блестяха. Чистота изляна – свидетелство за благоговейно отношение към свитните. Заведоа ни в и старин храм, посетен на св. мъченик Харалампий. Сред храма владее, водата на три метра дълбочина, води се с чекрак. Удивително, на върха на скалата извор! Чудни са дѣлата Ти, Господи, и няма ни едно слово, доволно за възпяване на Твоите чудеса! – се казва в молитвостроенията на великия водорост. Както навискоае, и тук изпиеме причинния тропар и други хитини в чест на св. Богородица и в слава на Бога. Показана ни в игуменарията, отлично подредена. Всячко показане древнористинското гостоприемство на Високопрелюбобата игуменна монахиня Агата и на 25-те монахини, подвизаващи се в пост и молитва. С примера на живота си те поднасят посетителите и поклонниците как в долу в света човек трябва да живее с мисъл, че тук на земята е временно и трябва да проявява грижа и за душата си...

Скъпото в далечния хоризонт на планинския хълм, висок 1150 м, бе ни залез. То поздравя с последните си златни лъчи хразметите на метеорите. Последните поклонници и посетители, благодарни Богу, си отиваа с незабравим спомен от видяното. Те бива почувствали благодушния лъч, стравян пред всеките подвизаващите се на метеорите прелюбожни монаси и монахини, отдали и посветили живота си на молитвено позван в прослава на Господа Богу

† Трoпoнoлeкcкo-игумен ИЛДAPИОН

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА

„Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“ за 1996 г.
Годишният абонамент за „Църковен вестник“ е 500 лв.,
а за списание „Духовна култура“ е 200 лв.
Молим сумите да се изпращат с пощенски запис,
в който да се изписва точният адрес
и пощенският код на получателя!

АДРЕС НА РЕДАКЦИЈАТА

СВ. СИНОД, София – 1090
ул. „Оборище“ №4
тел. 87-56-11; факс: 87-02-89

РЕДАКЦИОННА
КОПЕГИЯ

Банкова сметка на Синодалното издателство на БПЦ

КРЕДИТНА БАНКА – АД, код 680 96 801
сметка 100 022 4110

АБОНАМЕНТ ЗА 1996 г.

12 месеца – 500 лв. 6 месеца – 250 лв.

3 месеца – 125 лв. 1 месец – 42 лв.

Цена на един брой 10,00 лв.